

Мазето на баба Васа / Baba Vasa's Basement

текст даниела радева *фотографија* личен архив и максимилиан праматаров

Лазар Лютаков и мазето на баба му Васа

Лазар Лютаков е един от няколкото млади художници от България, които периодично циркулират между София и Виена, където работят, представят проектите си, обменят идеи, информация и творчески контакти. Много от произведенията му се основават на експерименти с намеси и трансформации на масово произведени предмети за бита, които се преобразуват в уникални произведения, култивирани от ръката на художника. Една от най-мащабните му работи е серия ремонтирани стари столове, все емблематични модели на световни дизайнери, които се експонират с видимите следи на поправката. По този начин авторът показва нагледно слабите места във високия дизайн и го поставя на една везна с високото изкуство. Подобна, но протиположна е логиката в серията маскирани като ръчни рисунки принтове на морски пейзажи с кораби, такива могат да се купят и от уличните художници. Именно този подход на художника разкрива неговата хладна самоирония със собственото му его. За една изложба във Виетнам през 2006 Лазар Лютаков поръчва копия на своите грехи, които са типична европейска конфекция, с идеята двата комплекта да бъдат изложени заедно. Друг път, в една виенска галерия, евтини виетнамски керамични съдове, но ръчно изработени, са изложени в истинска музейна витрина, така че да наподобяват занаятчийски обекти с историческа стойност. Най-после и чушколекът, култов продукт на българския соц дизайн, е демонстриран в перформанс с всичките му неповто-

Lazar Lyutakov and His Baba Vasa's Basement

Lazar Lyutakov is one of several thousand young Bulgarian artists and painters who travel regularly between Sofia and Vienna, where they work, display their projects, and exchange ideas, information and creative contacts. Many of his pieces are experiments based on interfering with and transforming mass-produced household items into unique works of art, cultivated by the artist's touch. One of his major works represents a series of old chairs, all famous models by world-renowned designers, which have been mended and are exhibited with all traces of the repairs visible. This is how the author demonstrates the weak points of high design and places it on par with high art. A similar yet opposite logic is at work behind his series of prints disguised as handmade paintings of seascapes with ships that you can buy from street painters. It is precisely this approach that reveals the artist's cold self-irony and tendency to make fun of his own ego. For an exhibition in Vietnam in 2006, Lazar Lyutakov ordered exact copies of his clothes – typical European ready-to-wear stuff – and exhibited both sets side-by-side. At a Viennese gallery, he displayed cheap handmade Vietnamese pottery in a real museum showcase, so as to resemble craftsmen's objects of historical value. And finally, he demonstrated the pepper roaster, a unique product of Bulgarian socialist design, in a performance revealing its inimitable capabilities. A similar strategic displacement of meanings and values can also be applied to spaces for displaying contemporary art. Lazar Lyutakov has had objects displayed in an ancient refrigerator, for example, but our focus here is on his *Baba Vasa's Basement* project. This small

рими възможности. Вероятно подобни стратегически размествания на смисли и стойности могат да се приложат и към местата за експониране на съвременно изкуство. Лазар Лютаков е правил изложба гори в стар хладилник, но основният акцент на нашия разговор е проектът *Мазето на баба Васа*. Това е малка галерия, класически бял куб, която се помещава в къщата на бабата на художника в Шабла и функционира успешно вече няколко години.

Освен че си художник, си създал на изложбено пространство, а негов собственик е твоята баба Васа. Заедно ли го планирахте, или повече тя настояваше?

Мазето представлява платформа за изкуство, поставена в специфична среда и по този начин създаваща една определена, донякъде абсурдна ситуация. С групи гуми, *Мазето* е един социален експеримент, който сам по себе си също се явява произведение на изкуството. Поради тази причина не изпитвам угризения да кажа, че то е резултат на дългогодишни усилия от страна на баба ми да основе собствена изложбена зала.

Много ми е интересно как тя и хората, които живеят наоколо в Шабла, се отнасят към галерията в мазето? Налага ли се много да им обясняваш за смисъла и ползите от съвременното изкуство?

На откриванията немака част от посетителите са хора от квартала, които нямат досег с каквото и да било изкуство, освен това, което се показва по телевизията. Те идват главно заради социалното измерение на вернисажа и изпитват леко объркване, понякога и респект към вложените от нас усилия, които очевидно не водят до някаква материална облага. Да се комуникира с тези хора – особено с езика на изкуството – е много приятно и интересно. Твърдението, че съвременното изку-

gallery, a classic white cube, is located in the artist's grandmother's house in Shabla and has been operating successfully for several years now.

Besides being an artist, you are also the creator of an exhibition space owned by your Granny Vasa. Did the two of you plan this together or did she insist?

The Basement is an art platform placed in a specific setting, thus creating a concrete and somewhat absurd situation. In other words, the basement is a social experiment, which in itself is a work of art. This is why I feel no guilt in saying that it is the product of my granny's long-standing endeavour to create her own exhibition space.

I am curious about how she and the local people in Shabla feel about the basement. Do you need to do a lot of explaining about the point and benefits of contemporary art?

At openings, quite a few of the visitors are actually people from the neighborhood who have no access to any art, other than what they see on TV. They come mostly because of the social aspect of the vernissage and feel somewhat confused and sometimes a little awed by the effort we have put in, especially since it does not result in any particular material gain. Communicating with such people – especially in the language of art – is unbelievably pleasant and interesting. The claim that modern art is elitist and requires some solid background knowledge is, in my opinion, a cliché in need of a challenging redefinition.

You have shows every summer. Are you always the curator?

I am not the curator. In the basement, that role is entrusted to a different artist or team of artists every year – and any experimentation with these duties is more than welcome. The 2007 selection of artists was made by the Mittwochsbar group, while the 2010 curator was the photographer Maximilian Pramatarov.

Лазар Ломаков, баба Васа и приятели
Lazar Lyutakov, his grandmother Vasa and friends

ство е елитарно и изисква от зрителя огромен багаж от знания, по мое мнение е клише, чието преосмисляне е преизвикателство.

Правите по една изложба почти всяко лято. Ти ли си куратор всеки път?

Аз не съм в ролята на куратор. В *Мазето* тези функции се поверяват всяка година на различни художници или колективи, като всякакъв експериментален подход с тази отговорност е добре дошъл. Изборът на автори през 2007 беше поверен на групата Митвохсбар от Виена, а през 2010 – на фотографа Максимилиан Праматаров.

Забелязах, че повечето от художниците идват от Виена. Струва ми се, че не проявяваш особен интерес към работите на колегите ти от България. Така ли е?

Моята цел е изложбите да са с международно участие, няма нужда да обяснявам защо. Това не изключва работа с автори от българската сцена, както беше при последната изложба през 2010 и със сигурност ще се случва и в бъдеще. Изложбата от миналото лято включва много саунд и дизайн елементи.

Може би това е крачка встрани от традиционното визуално доминираниите проекти в галериите. Доволен ли си от резултата?

Не смятам, че в това има нещо нетрадиционно, дискусията за размитите граници между различните изкуства и медиуми е вече много стара. Получи се много добре, но както вече казах, аз се интересувам от въздействието на проекта в по-общ план.

Имате ли много гости за изложбите?

Значението на много зависи от гледната точка. Гостите са по-малко, отколкото ми се иска, но и повече от присъстващите на госта откривания

I couldn't help noticing that most artists come from Vienna. I get the feeling that you are not particularly interested in the work of your fellow artists in Bulgaria. Is that really so?

My purpose is to make these exhibitions international – and I don't need to give my reasons for that. Still, that does not take artists from the Bulgarian scene out of the equation, just as it did not in 2010. They will definitely be present in the future, too. Last summer's exhibition featured many sound and design elements.

This could be seen as a step away from the traditional visual dominance at gallery projects. Are you happy with the outcome?

I don't see this as anything untraditional; the discussion about the blurry boundaries between various arts and media is already ancient. It worked pretty well and, as I said already, I am interested in the project's impact in a broader sense.

Do you get many visitors at these shows?

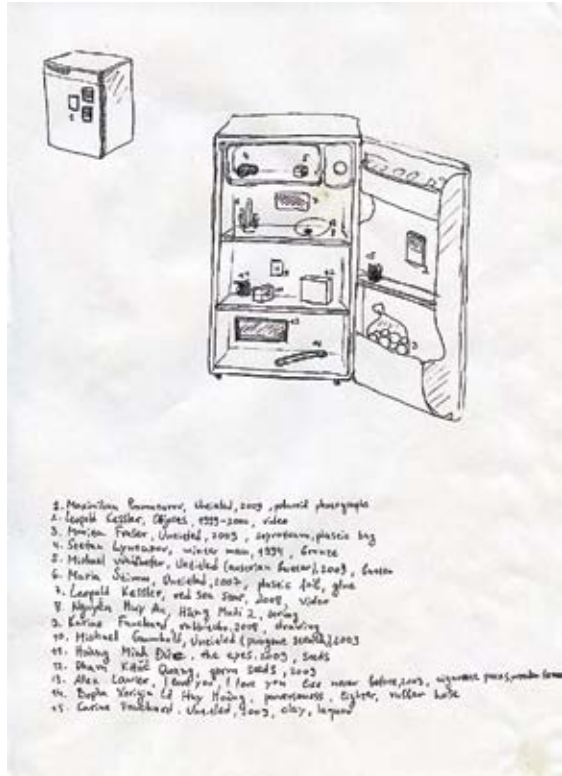
"Many" is a matter of perspective. Visitors are fewer than I would like, yet more numerous than those who attend some of the Sofia shows I have been to. Diversity is just as important. *Baba Vasa's Basement* is a real opportunity to attract more tourists to Shabla in the summer.

Has it ever occurred to you that the mayor owes you for helping publicize the place?

I think the local authorities have yet to grasp the significance of such an undertaking.

You seem to have a tendency for choosing weird exhibition spaces, seeing as you have also done one in a fridge. Why the fridge?

The exhibition in a fridge used a concept similar to the basement; it represented a kind of stage where the works of other artists could find realization. It took place in Hanoi, Vietnam, in 2009,

в София, на които съм бил. Разнообразието също е важно.

Мазето на баба Васа е реална възможност да се привлекат гостите туристи в Шабла през лятото.

Хрумвало ли ти е, че кметът ти дължи много за популяризирането на мястото?

Мисля, че осъзнаването на значението на подобно начинание от местната управа първо е предпоставка.

Явно имаш слабост към странните изложбени пространства, тъй като си правил и изложба в хладилник. Защо избра точно хладилник?

Изложбата в хладилник е работа, подобна на *Мазето*, която представлява вид сцена и върху нея намират реализация произведения на групи автори. Тя беше създадена в Ханой, Виетнам, през 2009 по време на моето второ посещение в тази комунистическа страна, и беше част от изложба в Нха Сан Дук Студио, може би единственото пространство за съвременно изкуство там. Този контекст ме подтикна да направя изложба в изложбата, в която виенската и виетнамската сцена за съвременно изкуство да направят нещо заедно, нещо като утопичен модел на свободния културен обмен. Изложбата е в хладилник не само заради предизвикателствата, свързани с мащаба, но и като коментар към естеството на художествения продукт спрямо продукт от първа необходимост. Не на последно място тук има и критическо послание относно културно-политическия климат във Виетнам – хладилникът е едно херметически затворено пространство.

Напоследък неофициални места като *Мазето на баба Васа* имат все по-голяма популярност, дори и в България. Това означава свобода и широки възможности, но крие и някои опасности. Какво би посвет-

during my second visit to that communist country, and was part of a show in the Nha San Duc Studio, which is easily the sole space for contemporary arts there. This context prompted me to set up a show within a show where the Viennese and the Vietnamese contemporary art scenes could coexist in a way, as a utopian model of free cultural exchange. The show was set in a fridge not only because of the challenges of the scale but also as a commentary on the essence of the artistic product set against that basic, everyday product. And, last but not least, it also contained a critical message about Vietnam's cultural and political climate – a fridge is, after all, a hermetically sealed space.

Recently, informal venues such as *Baba Vasa's Basement* have been ever more popular, even in Bulgaria. This means greater freedom and more possibilities, but it also entails some danger. What would be your advice to anyone wanting to open their own gallery now?

Let's not talk about the dangers. Due to a lack of resources – not necessarily financial – Bulgaria does not have an adequately functioning art scene. So all of you thinking of setting up an art space, make at least two...

You used your granny's pepper roaster for one of your works (2006). How did that happen and what was the audience's response?

It was part of my effort to create something based on a ready-made product, whose history and function are at the base of its impact. This is how, in my installation, the pepper roaster stands for exactly what it is. The work consists of two pepper roasters of different diameters and this is where the sole slight interference on my part comes in: I removed the three-pepper roasting attachment of the larger one, so that it can be used to roast bell peppers. Thus, each of these pepper roasters is an appliance specializing in roasting single peppers of a particular sort,

Вал всички, които в този момент си пожелават собствена галерия?

Нека не говорим за опасностите. Поради липсата на ресурси, но не само финансови, в България няма адекватно функционираща сцена. Затова съветвам всички, които искат да основат изложбено пространство, да основат поне две...

Използвал си бабиния си чушкоек като част от твое произведение (2006). Как се случи това и как въздействия на публиката?

Това е резултат от усилията ми да създам произведение, базирано на готов продукт (ready made), чиято история и функция са в основата на неговото въздействие. Така в моята инсталация чушкоекът е представен като точно това, което е. Работата се състои от два чушкоекa с различен диаметър, и тук е единствената минимална намеса от моя страна, приставката за печене на три чушки едновременно на по-големия е махната и той се използва за обработка на камби. По този начин всеки от двата чушкоекa се явява уред, специализиран в поединичното печене на точно определен сорт чушки, което удвоява степенята на абсурдност. За последно инсталацията беше показана в музея Лентос в Линц, Австрия, това лято и е била в употреба няколко пъти седмично в продължение на три месеца, което вероятно е повлияло и на сметките им за ток. Някои от посетителите не вярват, че това е реално съществуващ уред за масова употреба, и подозират, че той и неговата история са резултат от авторова фикция...

Имаш ли вече идея какво ще направите догодина в Мазето на баба Васа?

За изложбата през 2011 е поканен Леополд Кеслер, много интересен автор, работещ най-вече с намеси в общественото пространство. Той едва ли ще е единственият ни гост, но дотогава има още доста време.

thereby doubling the overall absurdity. The installation was most recently displayed in the Lentos Museum in Linz, Austria, this summer and was used regularly several times a week for three months which, in all likelihood, affected the overall electricity bill. Some visitors could not believe that this is an actual mass market appliance and suspected some sort of "artist's fiction" behind it and its history...

Got any ideas about next year's show at Baba Vasa's Basement?

For the 2011 show we've invited Leopold Kessler, who is a very interesting artist focusing primarily on interference in public spaces. He will probably not be our only guest, but there is still time until next summer.

